

מראי מקומות- בבא קמא נ"ט

לא הי' משמע לו אלא שהוא אגב שדה קרקע זו, ולא על גב שדה אחר. וא"כ, שפיר הק' אביי דגם אצל נזקי בהמה נקטי' לשון רואין, ומ"מ הוא ע"ג שדה אחר.

(ד) **אלא במיטב דלקמי- ע' באור שמח** (נזק"מ א', ב'), שדן בהא דנהנה משלם מה שנהנית, האם הדין הוא דצריך לשלם ממיטב כדין מזיק, או דלמא הוי כדין בעל חוב, ומשלם מזיבורית נומסתמא דכוונתו משום דאין שייך בזה הענין של נעילת דלת, ולכן משלם דוקא זיבורית ולא בינונית]. וכ' להביא רא' מסוגיין, דלפי מה שפירש אביי בכוונת ר' ישמעאל דמיטב שדהו היינו כמו דסליק לקמי' ודינו כמשוייר, הרי זה אין שייך כלל בדין משלמת מה שנהנית, וא"כ נמצא דכל הדין דכתי' מיטב לא שייך במיטב בכלל, וסיים בצ"ע.

(ה) **איכא בינייהו כחש גופנא- ע' בשיעורי ר' דוד פוברסקי** (קלו), שהעיר דלכא' אינו מובן, מהו המח' או מנכינן הכחש גופנא או לא, דהא ודאי סברא הוא, מאחר דמעכשיו לא יהי' להניזק כחש גפניו, ומרויח זה בהזיקו, צריך לנכות מההיזק, ומ"ט דמ"ד דלא מנכינן כחש גופנא, אמאי ישלם לו זה. וצידד דאולי נימא דעכ"פ עכשיו הזיקו ממון בהפירות שלו, ולא אכפת לן כלל כחש גפניו, לכן חייב לשלם לו הזיקו. דהיינו, דמה שהרויח שלא הוכחש גפניו, אי"ז מוריד מההיזק של הפירות, וא"כ ההיזק הוא כל דמי הפירות, וצריך לשלם כל הזיקו. אך הק', דכיון דאין שמין היזק הפירות בפנ"ע, רק אגב הקרקע, א"כ הא כיון דשמין כמה היתה יפה קודם ההיזק וכמה יפה עכשיו, הרי ממילא דאף החשבון דכחש גופנא נכלל בשומא זו, והניח בצ"ע [ואולי צ"ל דאח"כ, צריכין לשום הקרקע כאילו לא הי' כחש גופנא, ואי"ז השויות ממש שהוא עכשיו, וצ"ע בזה].

(ו) **נכי מזונות- פרש"י**, שהי' צריך להוסיף מזונות לה בימי קושי', ועכשיו אין קושי'. והרשב"א הביא מר"ח דבימי לידה מיירי, שהיולדת כחולה, וצריכה מטעמים יפים וטובים ומתוקים. והביא מיש מפרשים מזונות הולד במניקה ושאר מזונות, ולא

(א) **אכלה סמדר, ר' יהושע אומר רואין אותן כאילו הן ענבים עומדות ליבצר- כ' תוס' דאע"ג דאמר ר' יהושע דרואין אותן כאילו הן עומדות ליבצר, מ"מ שמין אותן אגב קרקע, דהא ר"ש נמי קאמר הכי לענין פגין או בוסר, ומ"מ ודאי ס"ל דשמין אותן אגב קרקע, שהרי עדיין צריכין הם לקרקע. וע' בים של שלמה (י"ט) שכ' לתמוה על דברי תוס', דא"כ, נמצא דדברי ר' שמעון בן יהודה שני הפכים, מצד א' צריך לשלם כאילו הן ענבים העומדות ליבצר, ומצד שני, לענין שומא, חשיבי כפירות שלא נגמרו. גם דייק מדברי רש"י, שכ' והוו כפירות גמורים, ומשמע דס"ל לרש"י דאין שמין אותן על גב השדה, אלא בעינייהו.**

(ב) **כאילו הן ענבים עומדות ליבצר- העיר האבן האזל** (נזק"מ ז', י"א), א"כ לימא ה"ה במי שמזיק עגל כן, יש לשומו כאילו נעשה בהמה גדולה, ומ"ש. וכ' לחלק, דכאן הרי מצוי דשוחטין גם עגלים קטנים ובינונים, וא"כ אפי' עומד להתגדל לרדיא, מ"מ אינו מוכרח, ואין הולכין בממון אחר הרוב, וא"כ אינו משלם אלא מה שהזיק. משא"כ לענין ענבים וכדו', שאינם עומדים כלל לקצירה כפי שהם עכשיו.

(ג) **קתני מיהת וחכ"א וכו'- הק' המהרש"א מהדור"ב**, מהו הראי' מהא דבהמה, הרי י"ל דשאני התם, דסומכין אהא דאי' במתני' דשמין ע"ג קרקע, וא"כ אי"צ לפרש בברייתא ג"כ כן, דליכא למטעי בזה, משא"כ לענין נזקי אדם, שאין מבואר בשום מקום דשמין על גב שדה, א"כ שפיר יש לדקדק מהא דלא קתני כן בברייתא, דבאמת אין שמין על גב השדה. וכ' ליישב, דהא לכא' יש להעיר עוד, למה נקט אביי לדבר פשוט דסברת רבא לחלק הוא מסתימת הברייתא, דלמא מסברא הי' ס"ל כן, שיש לחלק בין נזקי ממונו לנזקי גופו. אלא ודאי סבר אביי שאין שום סברא לחלק בין נזקי ממונו לנזקי גופו לענין דין שמין, אלא ודאי הוכיח כן מאיזה ברייתא, והיינו משום דלשון "רואים"

י) **דן רב כר"מ ופסק הלכתא כר"ש - הק' בשטמ"ק**, מה שייכי הני מילי להדדי, ולמה הזכירם ביחד, הו"ל להזכיר כ"א במקומו. וכ' דשמא י"ל משום דקיי"ל דר"מ ור' יהודה הל' כר"י, ור"ש ור' יוסי הל' כר' יוסי, אולם ה"י משמע ל"י לרב בהנך מילי לפסוק כר"מ וכר"ש נגד הכלל, הלכך נקטינהו ביחד לומר לך דבאלו פסק רב כר"מ וכר"ש, ואע"פ שאין כן בשאר מקומות.

יא) **יכולה היא שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי-ביאר הרמב"ן (ב"ב מט:)** דהו"ל כמכירה באונס, ובזה לא אמרי' דתליוהו וזבין זביני' זביני, משום דכאן לא נתן לה מעות. אולם ע' **באבני מלואים (צ', כ"ז)** שהביא מש"כ הרשב"ם (ב"ב שם) דמשמע שאינו מטעם אונס, וכ' האבנ"מ דלפי הרשב"ם י"ל "דאנן סהדי דאינה עושה כן אלא לאהבת השלום עם בעלה", ולכן ממילא לאחר שכלו ימי השלום, דהיינו לאחר שנתגרשה או נתאלמנה, שפיר יש לנו אומדנא דאינה רוצה עוד שיהי' המכר קיים.

יב) **דכיון דא"ל עייל וגדוש, עייל ואנטר לך הוא-ע' במאירי** דביאר דכיון שכל בני הבקעה היו מאספים גדישים בשדה א', וממנין שומר בעל השדה עצמו, כיון שנתמנה לכך, כל שאומר לו הכנס, הרי הוא כאומר לו הכנס ואשמור לך. אולם ע' **בטור (ח"מ שצ"ג, ד')** שכ' "ואם אמר ל"י שומר השדה כנוס ותגדיש, אע"פ שלא אמר לו בעל השדה כנוס, הו"ל כאילו נתן לו רשות ליכנס ופטור הוא בנזקי בעל שדה, והשומר חייב בנזקי פירותיו אע"פ שלא קבל עליו שמירתם" [ויש לע' אם חולק המאירי ע"ז, או אם מודה דגם בשומר אמרי' כן, אלא דאורחא דמילתא נקט].

יג) **השולח את הבערה ביד חשו"ק פטור בדיני אדם- מה שאינו חייב למ"ד דדאין דינא דגרמי, כ' הרמב"ן (קונט' דינא דגרמא, ד"ה והשולח)** שהוא משום דצביתיהו דחשו"ק הוא דקא גרמי, וא"כ אין השולח נקרא הגורם או המזיק כלל. וכ' הרא"ש (פרק ט', סי' י"ג) דאי"ז חשיב דינא דגרמי משום שלא עשה מעשה בגוף הממון, ועוד משום דבשעת מעשה שלו לא נעשה ההיזק.

פירש כמה שנים. והביא מהראב"ד דכוונתו למזונות שצריך לזון הילדים עד שש שנים, דעד שש שנים חייב לזון הולד. ותמה ע"ז הרשב"א, דא"כ יעלו המזונות יותר משומת דמי ולדות, ואם ינכו כ"כ לא ישלם לו כלום. עוד הביא יש מפרשים מזונות שצריך להוסיף לאשתו כל ימי מניקתה.

יד) **עבד עובדא כוותי' דר"נ בששים, לישנא אחרנא וכר' שמו דקלא אגב קטינא דארעא-ע' ברי"ף (כה. בדפיו)** דכשהביא לישנא אחרנא, הוסיף שהי' בששים, ולפי"ז לא פליג על לישנא קמא דצריך ששים. אולם ע' **בלחם משנה (נזק"מ ד', י"ד)** שנקט דנח' הלשונות בגמ', דנח' הלשונות בנוגע אם הוא עצמו עושה ההיזק אם שמין בששים או לא, דלשון ראשון ס"ל דאף בנזקי גופו שמין כנגד ששים, ולישנא בתרא ס"ל דרק נזקי בהמתו שמין בששים, ולא בנזקי גופו.

יז) **א"ל את חשיבת לאיתאבולי אירושלים, סבור יוהרא הוה-ע' בחתם סופר** שביאר דודאי עיקר האבלות אינו על העצים ואבנים של בהמ"ק, אלא על מה שבעוונותינו אינו נבנה עכשיו, ותיקנו יום א' לזה, דהיינו תשעה באב. אולם יש גדולי הדור, דהם יכולים בעצמן להביא הגאולה, ואם אינם עושים כן, אז הם יכולים להתאבל על מה שלא היו יכולין להביא הגאולה, וזהו בכל יום. וזהו מה שחשבו הם שעושה כן מחמת יוהרא, דסבר שהוא באמת מגדולי הדור הי', וראוי לו להתאבל ע"ז בכל זמן. וע"ש שביאר דבאמת כל א' נולד באופן שיהי' יכול להיות גדול הדור ולהביא הגאולה ע"פ עצמו, וא"כ שפיר ראוי להתאבל על מה שלא הגיע לזה, וע"ש איך שביאר למה התאבל בהמנעלים דוקא.

יט) **גברא רבה אנא- העיר המהרש"א, הא אמרי' בנדריים (סב.)** שר' טרפון הי' מצטער אהא דהציל עצמו בכתרה של תורה, ומ"ש דכאן הי' נחית להציל עצמו בדברי תורה. ותי' דהכא לאו הצלה הוא, אלא דחבשוהו עד שישאלו עליו אם ת"ח הוא וראוי להתאבל, ומה דבעי לידע הודיע להם. ועוד, הא אמרי' התם דר' טרפון עשיר גדול הי' והוה ל"י לפיוסי בדמים.

(ד) אפי' מסר לו שלהבת פטור, מ"ט, צבתא דחרש גרמה לו- פרש"י לעיל (כב:), דזהו ר' יוחנן לשיטתו, דס"ל דאשו משום חציו, והכא חציו דחרש הוא. אולם ע' בתוס' שם שהק' דהא ר' יוחנן מודה דאשו גם משום ממונו הוא, וא"כ אין שייך לומר דזהו ר' יוחנן לשיטתו. ולכן פי' דמה שהוא פטור, היינו משום דלאו ברי הזיקא הוא כ"כ, דהחרש שומרו קצת, וכמו שביאר תוס' לעיל (ט: ד"ה ולרבי).